

BONAMI ENTUL

Abonamente:
 Întru M. r. 1/2 an
 an 18 cor. 50 fil.
 În cor. 1/4, 4 cor.
 □ □
 Întru străinătă te:
 an 24 cor. 1 an
 an 12 cor. 1 an
 6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
 odată 14 fl., a doua
 oară 12 fl., a treia
 oară 10 fl.

□ □

Tot ce privește feșia
 să se adreseze la Re-
 dacțiunea și admini-
 stratiunea „Unirea”
 în Blaj.

oaiă bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Epistola pastorală

a Preasfinției Sale

Dr. IULIU HOSSZU,

episcopul Gherlei, îndreptată clerului și poporului diecezan,
 din prilejul întronizării în scaunul de arhieru.

(Continuare și fine.)

III.

Stăpânit de aceste simțeminte și aprins de această dragoste vin în mijlocul vostru Venerați Frați și preaiubiți Fii întru Hristos, îmbrăcat cu darul de a vesti întru voi bogăția lui Hristos cea neurmată. Sunt pe deplin conștiu de greutatea mare a misiunii mele, dară mare și puternic este Dumnezeu: și așa cu apostolul neamurilor voi zice: „Toate le pot întru acela carele mă întărește”.

Pentru aceea Venerați Frați și preaiubiți Fii întru Hristos, când stăpânit de această dragoste vin în mijlocul vostru, Vă rog din tot sufletul meu cu mare înzistă și cu căldură și mai mare, să-mi fiți întru ajutor întru îndeplinirea slujbei mele grele, primindu-mă cu aceeași dragoste cu carea eu vin între voi. Să se întâlnească sufletele noastre ale tuturor fără deosebire întru această dragoste sfântă, că ea ne împreună și ea ne unește cu Dumnezeu și din carea toți vor cunoaște că suntem ucenicii lui Hristos și adevărata lui Biserică.

Acel sprijin al dragostei voastre va fi scump și prețios sufletul meu, îmi va fi de îmbărbătare și îmi va împărtași putere; va fi chizășia izbândeii ostenelelor mele lăsuș ajutorul Atotputernicului Dumnezeu, carele și prin aceasta mă va întări.

Și înainte de toate mă îndrept către Venerații membri ai Capitlului Cathedral, cari sunt chemați să-mi fie sfetnici și apropiați, în frunte cu Ilustritatea Sa Decanul Prepozit capitular și le mulțumesc din inimă pentru înțeleapta conducere a diecezei în grelele zile ale văduviei îndelungate de aproape doi ani. Adâncă mulțumită cu deosebire Ilustrisimului și Reverendisimului Domn Prepozit, carele ca vicar capitular cu atâta vrednicie a purtat aceasta sarcină. Inima mea cu rugămintă se îndreaptă apoi către dânsii rugându-i să mă sprijinească cu sfatul înțelept, drept și neapăsător, pururea având înainte de toate și mai presus de toate binele și interesele Bisericii vii alui Hristos, atât a preoților și a credincioșilor, cari sunt așezați sub stăpânirea Noastră arhiericească. Să se apropie de Noi cu cea mai mare încredere, împărtășească-mi bucuriile și durerile aceloră,

a căror bucurii și dureri sunt și ale noastre. Astfel lucrând ne vom afla a fi una întru slujirea binelui celor incredințați nouă.

Întregul Venerat Cler gremial, carele petrece în nemijlocita Noastră apropiere, îl rog și-l îndemn în Domnul, să cerce ca pururea să fie de pildă întru toate aceloră cari vin în atingere cu dânsul având totdeauna înaintea ochilor cuvintele Mântuitorului: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri.”) Ca văzându-vă iubiți frați, aceia cari din depărtare aieargă la Noi, să simțească căldura dragostei frățești și întăriți în suflet să se reîntoarcă la ale lor.

Cătră voi să îndreaptă mai departe glasul Nostru Venerați vicari foranei, protopopi și viceprotopopi, cari sunteți așezați să fiți spre ajutorul Episcopului vostru întru ocârmuirea turmei cuvântătoare alui Hristos.

Sunteți mai aproape de acei Onorați Frați cari sunt împărțiți în al vostru oerc de activitate, veniți mai adeseori în atingere cu ei, prin această atingere nemijlocită puteți cuprinde mai în grabă și mai bine lipsele și neajunsurile dreptcredincioșilor grijei lor incredințați; mai ușor le puteți sări întru ajutor și mai în grabă puteți cunoaște rădăcina răului și alege mijlocul potrivit pentru sanarea lui. Pentru aceea amăsurat slujbei ce apasă umerii voștri, rogu-vă iubiți Frați a-mi fi întru ajutor din toate puterile voastre, conștii fiind de răspunderea carea o purtați înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor în urma slujbei carea o îmbrăcați.

Cu drag mă adresez acum cătră voi Onorați și Iubiții mei Frați preoți cari sunteți puși întru grija sufletelor răscumpărate cu scump sângele Mântuitorului nostru Isus Hristos, cari zi și noapte în mijlocii turmei voastre sunteți, cuprindeți, Vă rog pe toți cu dragoste și fiți adevărați Părinți ai lor. Frângeți-le pânea spirituală prin propovăduirea evangheliei mântuirii, vărsând balsamul credinței în sufletele cari azi din greu sângerează. Stați la culmea chemării

) Mat. V. 16.

voastre, mai ales azi când mai mult ca ori și când au lipsă de povățuitor, de mângăitor și mai presus de toate de părinte iubitor. Apărați turma lui Hristos de înșelători, seducători și de lupi răpitori îmbrăcați în piei de miel, întărindu-i în credința vie în Dumnezeu, păstrați-i tari în fidelitatea moștenită dela părinții noștri față de înaltul tron și iubita patrie. Iară voi la rândul vostru în orice năcaz, în orice durere cu încredere întoarceți-vă la Noi și nu vă îndoiți nici când că atunci în mine pururea veți afla inima iubitoare, gata a sluji ca sluga credincioasă a Domnului nostru a tuturor. Grijiți așadară de voi și de toată turma, întru carea Spiritul Sfânt v'a pus și pe voi a păstori în Biserică lui Dumnezeu, carea o a câștigat cu preascump sângele Său. Iară interesele voastre așezate sunt în grija Noastră și puternic este Dumnezeu, carele mă va întări întru apărarea și promovarea lor.

Mai ales voi iubiți Frați și fii, cari purtați slujba nespus de însemnată a creșterii tinerimii, aici în gremiu și afară în dieceza întreagă, să nu perdeți nicicând dinaintea ochilor, că în mâna voastră este pus viitorul neamului nostru. În mâna voastră este pusă creșterea și formarea aceloră, cari sunt chemați să fie și ei la rândul lor apostoli ai Bisericii lui Hristos și dascăli ai neamului, cari și ei au să sădească la rândul lor credința și știința în sufletele altora cari vor fi și ei puși să crească fii credincioși bisericii și cetățeni folositori statului. Voi cari asudați întru creșterea generațiunii nouă a poporului să vă aduceți aminte că în mâinile voastre este depusă nădejdea S. Maice Bisericii și a statului. Voi aveți chemarea aleasă de a plăsmui din fragedele odrasle ale poporului dreptcredincios fii adevărați ai Sântei Biserici, iară patriei iubite cetățeni deștepți, onești și credincioși. Pentru aceea nici când nu se va putea prețui în destul munca, carea voi aveți a o săvârși întru creșterea adevăraților apostoli și a dascălilor înțelepți. Ochiul meu va urmări cu drag nizuințele voastre și inima mea cu voi va fi.

Și acum din nou rog și conjur întregul Venerat Cler al acestei de Dumnezeu păzite Dieceze în această zi solemnă când preiau ocârmuirea ei, dela cel mai bătrân până la cel mai tânăr, dela cel așezat în cea mai înaltă demnitate, până la cel incredințat în cea mai modestă capelanie, cari cu toții sunteți împreună păstori ai turmei cuvântătoare alui Hristos întrunită în această puternică eparhie, sprijiniți din toate puterile voastre bunăvoința inimii Noastre, primiți

dragostea sufletului Nostru cu dragostea inimii voastre, așezați mai pe sus de toate interesele Bisericii vii a lui Hristos prosperarea și înflorirea ei. Domneașcă întru voi acelaș gând, acelaș suflet aprins de dragostea acelora a căror grijă Nouă ne este încredințată. Să trăim și să lucrăm așa precum o cere slujba primită dela Mântuitorul Isus, carele s'a îndurat a ne alege pe noi, carele singur a zis că n'a venit să i-se slujească, fără pentruca să slujească. Pururea să răsune în urechile noastre dumnezeieștile cuvinte: »Cine e mai mare între voi să fie vouă slugă«. Intru toate și peste toate să căutăm mărirea lui Dumnezeu în mântuirea sufletelor răscumpărate pe sfântul lemn al Crucii.

Iară acum cu tot focul dragostei mele să îndreaptă inima mea, cătră voi preaiubiților Fii, dreptmăritorilor creștini, cari formați turma cuvântătoare și aleasă a lui Hristos pusă sub păstorie și ocărnuirea Noastră.

Din primul moment al denumirii mele, sufletul meu în mijlocul vostru petrece. Cuprinsu-v'am de pe atunci în inima mea cu toate durerile voastre, cu năcazurile, cu toate grijile, cu toate greutățile zilelor de azi, cari apasă sufletul vostru chinuit. N'a fost jertfă adusă Atotputernicului, să nu-mi fi adus aminte de voi. Cu dor am dorit să mă văd în mijlocul vostru, ca să pot aduce sufletelor voastre cât de puțină mângâiere în mulțimea durerilor, cari sfâșie inima voastră. Și iată preaiubiți Fii întru Hristos, că azi iau în mână cărmuirea diecezei, îmbrac după drept și de fapt slujba păstorului vostru al tuturor, iau asupra-mi grijile și suferințele voastre, căci grija tuturor bisericilor am să o port. Cine este dintre voi slab și eu să nu fiu slab? Cine se rușinează și eu să nu mă aprind? Pururea voi umbla pe urmele Mântuitorului Isus, carele pe sine Păstor bun s'a arătat, carele și-a pus sufletul său pentru oile sale.

Dară voi ascultând glasul păstorilor vostri nemijlociți grijei nemijlocite a căroră sunt încredințate sufletele voastre, urmați calea Mântuitorului Isus, calea dragostei. »Purtați sarcina unul altuia și așa veți plini legea lui Hristos. — Și să se unească celce învață întru toate bunătățile «¹⁾ Să vă uniți în Domnul cu acela care Păstor vă este dat vouă, lucrându-vă astfel mântuirea voastră. Dragostea să însuflească ființa voastră întreagă, ca astfel lucrând, lucrurile păcii să le săvârșiți, pentruca să domnească întru voi Hristos cu pacea sa, carea întrece toată mintea.

Aceasta, dacă va stăpâni în sufletul vostru, Vă va fi de tărie și mângâiere totdeauna, mai ales acum, când atâta lipsă de mângâiere și alinare simțim. Fie convins sufletul vostru că inima Noastră părintească fără deosebire pe fiecare din voi cu drag cuprinde și gata este a Vă sluji întru toate, cari sunt îndreptate spre mântuirea sufletelor voastre. Gata sunt a conlucra din răspuțeri pururea pentru alinarea durerilor și a suferințelor voastre. Vouă Vă sunt dat de părinte; și ocrotitor al vostru sunt Eu totul.

Iară acum pentru îngrijirea părintească față de această de Dumnezeu păzită dieceză, mulțămită va cânta sufletul meu aceluia, carele este capul întregii Biserici alui

Hristos și locțiitorul lui aici pe pământ, ricitul urmaș al Sfântului Apostol Petru Științei Sale Pontificalului Roman Papa Benedict al XV-lea în care și prin care pecetea adevăratei credințe o purtăm în noi. Legăturile strinse canonice ale supunerii fiești și dragostea comună întru acelaș Isus Hristos, îmi va fi de tărie întru ocărnuirea diecezei mie concrezute. Pentru aceea pururea să se ridice rugăciunile noastre cătră Atotputernicul, ca să-l dăruiască pe el sfintelor sale biserici, întreg, onorat, sănătos întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvântul adevărului veșnic.

În aceasta zi esprim din profundul sufletului meu cea mai adâncă mulțumită Maiestății Sale preagloriosului nostru Împărat și Rege Apostolic Carol al I-lea pentru dragostea arătată întru ocrotirea și îngrijirea Bisericii noastre întru aceste zile de grea încercare.

Simțeminte de recunoștință și supunere omagială și de loialitate neînfrântă vor trăi în sufletul nostru față de măritul urmaș al întemeietorilor și ocrotitorilor Bisericii noastre. Aceasta vom dovedi-o rămânând tari în eredința moștenită dela părinții noștri, față de înaltul tron și iubita patrie, precum luminoasă dovadă dau despre ea sutele de mii a fraților noștri, cari pentru aceasta sângerează în lumea largă.

Rugăciuni să se înalțe din sufletele noastre a tuturor pentru Maiestatea Sa Împăratul și Apostolic, pentru Regele nostru Maiestatea Sa Regina Zita, carea și până acum s'a îndurat preagrațios cu căldură a se interesa de această puternică dieceză, ca Dumnezeu Ceriurilor și Împăratul împăraților să ocrotească Maiestățile Lor, să verse belșugul darurilor Sale asupra Lor, asupra moștenitorului de tron și asupra întregii glorioase case domnitoare.

Deie Atotputernicul să ajungă cât mai în grabă după dorința sufletului său blând ziua strălucită a păcii, ca în pace sănătos și întreg întru zile îndelungate să domnească drept îndreptând popoarele Sale. Până atunci datorința noastră este, ca cu tărie deamă de părinții și frații noștri să purtăm greutățile zilelor de azi, conlucrând astfel cu toți la grăbirea zilei aceleia de adevărată sărbătoare, când va răsări soarele dreptății și a păcii.

Întăriți cu pacea sufletească izvorită din conștiința liniștită împăcată cu Dumnezeu și cu deaploapele nostru, să purtăm lupta grea a zilei, până ce Dumnezeu păcii va ajuta ca peste tot iarăși pace să domnească pe pământ.

Pe voi pe toți Venerați Frați și preaiubiți Fii întru Hristos, cu s. Pavel vă rog pentru numele Domnului nostru Isus Hristos, să ziceți cu toți aceeaș și să nu fie între voi împărecheri, fără să fiți desăvârșiți într'acelaș simțemânt și în aceeaș părere. Fie cu toată grija a păzi unirea spiritului în legătura păcii. În sfârșit Fraților trăiți în pace și Dumnezeu iubirii și al păcii va fi cu voi.

Darul Domnului Isus Hristos și iubirea lui Dumnezeu și împărțirea Sfântului Spirit să fie cu voi cu toți.

Dat în Gherla, în ziua de 3/16 Decembrie a. 1917 al episcopiei noastre primul.

Sufragiul universal.
tative fără sfârșit între diferite țări maghiare, după îndemnul nostru și strigătul straturilor născut în sfârșit, mult proiect al votului universal.

trebuie să cadă guvernul Eszterházy și să vină Wekerle, ca se urnească chestia din loc. S'a construit un ministru aparte, în fruntea Vázsonyi care a lucrat exclusiv votul universal.

Azi când proiectul este pe calea deja dietei și dat comisiilor de studiere, vedem, că toate partidele maghiare sunt mulțumite cu el. Ba muncitorimea maghiară este în parte satisfăcută de teren deschide în afacerile țării, țara a vorbe de nemți și sași, pe cari proiectul încă îi onorează în chip eviincial.

Cât pentru noi românii și alți naționalități din țară, credem, că de ajuns să spunem, că proiectul s'a făcut cu exclusivă considerare la stat național maghiar și la supremația elementului susținător de stat. Acesta este și motivul, că s'a dat drept vot și femeilor, cari au împline 24 ani și au absolvat 4 clase civile sau școala echivalentă în pregătire.

Pentru bărbați s'a statorit ca condiție principală 24 ani etate și scris cetitul. Ceice sunt în proprietate Crucii Carol, pot fi și sub anul întrucât știu scrie și citi. Ceice vor fi în situație a documenta științe de carte, vor fi examinați de comane anume instituite.

Pe urma acestora numărul electorilor dietali se urcă la 3,590,000. În procente sunt alegători maghiari 62.7%, români 9.1, germani 12.5, ruteni 9.7, ruteni 1.2, sârbi 2.4, croați.

Votarea va fi secretă în orașe iar pe sate e publică.

Mai adaugă la aceste împărțiri cercurilor electorale și ești în cunoștință cu situația.

Autonomia catolică.

Dăm, mai la vale, proiectul de lege privitor la autonomia catolică.

Cetitorul, urmărind textul, paragraf de paragraf, se va putea convinge, că despre biserica noastră românească unită cu Roma nu se face nici cea mai mică pomenire.

Autonomia statului romano-catolic ardelean e asigurată pe deplin, cu parte integrantă a autonomiei catolice.

De biserica noastră nu se pomeneste nimic. E pur și simplu absorbită în cadrele autonomiei catolice.

¹⁾ Gal. VI. 2. 6.

Așteptăm ca proiectul să fie prezentat Camerei și să cunoaștem și comentariul ce-l va face, cu acest prilej, domnul ministru de culte.

Atunci vom reveni în merit.

Proiect de lege despre autonomia catolică.

Autonomia catolică pe baza enunțului principiar a art. de lege XX. § 2 din 1848, se izvolesc în legea de față după cum urmează:

§ 1. Biserica catolică din Ungaria în baza Acordului ei de autonomie, fără alterarea instituției de patronat și a drepturilor statului, dispune singură conform organizației și constituției ei în chestiile bisericesti de avere și scolastice, conform intențiilor fondatorilor, dispune de toate fondurile și fundațiile, ce servesc pentru toate scopurile bisericesti, educative și de binefacere; poate ridica școli elementare, medii și cu aprobarea regelui, și școli superioare, poate adăra avere pentru acoperirea trebuințelor ei, poate refuza la contribuții materiale a credincioșilor săi, în proporția capacității acestora de a suporta sarcinile, spre acest scop poate arunca dare bisericestea și alte servituiți, cari se pot valida pe cale administrativă.

§ 2. Pentru deprinderea dreptului de autonomie, în povăria regelui apostolic, ca patron suprem se va înființa un organism autonom cu concursul și concursul *barbatorilor eclesiastici* - mireni. Legile speciale ale organizării autonome, cu consentimantul autorității superioare și cu aprobarea regelui, și statul catolic le statorește adunarea organizată de ea, ținându-se seamă de deontologia patronului suprem și de organismul ierarhic al bisericii catolice, în cadrul legilor existente, cu deosebire a legii de față.

Statutul Organic stabilește chestiile apartenente sferii de competențe autonome; aici sunt rezolvate învoiri mai înalte a regelui. În aceste chestii organul competent al autonomiei este a toria de-a exopora hotărârea regelui și mijlocul ministrului de culte și instrucție.

§ 3. Hotărârea astfel eficientă a sferii de competențe autonome nu atinge dreptul de autonomie al Statului romano-catolic ardelean, bazat pe T. I. art. III. din Approb., p. I. al diplomației Leopoldine, p. 45 al scrisorii regelui Francisc, adresată parlamentului la 26 Maiu 1792, hotărârile prealabile ale regelui Francisc I. și din 19 August 1867 și 4 Noemvrie 1883, art. de lege XLIII. § 14 din 1868 și art. de lege XXX. § 41 din 1883.

Statul roman-catolic ardelean formează partea integrantă a autonomiei catolice regiunii, în așa fel, ca statul romano-catolic ardelean, fără pierderea drepturilor câștigate, și cu păstrarea organizației locale, considerate de practică, se înadrează în organismul autonomiei regiunii, spre care scop va avea loc o înțelegere înțeleasă între autonomia regiunii și Statul romano-catolic ardelean, care aprobându-se din partea Majestății Sale, va servi ca tutore instituției organice.

§ 4. În baza dispoziției principiare a § 1. sunt a-se da din administrația ministrului de culte și instrucție autonomiei catolice: Fondul catolic religios și de instrucție

din Ungaria, precum și toate școlile medii și superioare susținute sau ajutate din aceste fonduri, și în general toate școlile ce stau la dispoziția ministrului.

În ce privește școlile medii, autonomia are față de guvernul statului aceeași sferă de activitate, pe care o stabilește art. de lege XXX. § 41 din 1883 privitor la școlile medii a confesiunilor autonome, întrucât aceasta nu e restrânsă din partea Statutului Organic în sensul alineatului ultim al § 2.

Privitor la școlile superioare catolice, ministrul de culte și instrucție dispune prin ordinații, ca observându-se drepturile ce revin și să câștigă prin întemeiere, acesta să se împartășească din partea guvernului statului de același tratament ca și școlile superioare confesionale autonome.

În ce privește predarea fondurilor și fundațiilor statului catolic ardelean aflătoare în administrația statului, sunt a-se aplica în mod corespunzător dispozițiile legii prezente referitoare la predarea fondului religios și de instrucție.

§ 5. Fondul universitar pentru susținerea universității de știință din Budapesta rămâne în forma lui de astăzi până când ministrul de culte și instrucție, împreună cu organismul autonom nu vor ajunge la o înțelegere definitivă cu privire la viitoarea administrare a fondului și la distribuirea veniturilor lui. Înțelegerea este definitivă, neacă amândouă casele legislative, le i-a la cunoștință pe baza raportului făcut de ministru, urmând și aprobarea patronului suprem.

§ 6. Celelalte fonduri aflătoare în administrația ministrului de culte și instrucție, apoi fundațiile, institutele pentru instrucție, educație și celelalte fiind supuse unei cercetări minuțioase, acele cari cu caracter catolic în baza unei înțelegeri dintre ministru de culte și instrucție și organismul autonom vor fi predate celui din urmă. În ce privește modalitatea înțelegerii, este de a se urma același procedeu ca și la fondul universitar.

Pentru cazul, că nu vor cădea de acord, chestiile de litigiu, precum și eventualele pretențiuni de tot soiul, ce obvin din predarea fondurilor și a fundațiilor, întrucât nu vor putea fi rezolvate pe baza unui înțeles comun între ministrul reg. ung. de culte și instrucție și organismul autonom, sau nu se va putea ajunge la înțelegere definitivă pentru motivul, că una din casele legislative nu s'ar alătura, tot asemenea pretenziunile ridicate de singuratici, se vor valida înaintea judecătoriai ordinare.

Procesele acestea, fără considerare la valoarea obiectului de litigiu aparțin eseluiv tribunalului reg. din Budapesta. Procedent e scutit de timbru și competență. Procesele de aceasta natură sunt a-se rezolvi din partea ferurilor de apelație în mod excepțional.

§ 7. Câtă vreme organismul autonomiei catolice nu va primi aprobarea mai înaltă, este a-se menține starea de drept actuală, cu modificarea cuprinsă în § 8.

După publicarea legii prezente însă ministrul reg. ung. de culte și instrucție publică e dator să ceară numai decât la locul cel mai înalt convocarea adunării de constituire, iar la un an după aprobarea mai înaltă a Statutului Organic autonom, ce se va crea pe baza legii prezente, ministerul reg. ung. de culte și instrucție e dator să

transmită în administrația autonomiei fondul religios și de instrucție, să mijlocească treptat și predarea celorlalte fundații, luând de bază rațiunile pregătite în ultimul an calendaristic și inventarele existente. Organismul catolic autonom este în drept a cere estradarea vreunui fond și fundație, ce ar avea afirmative caracter catolic, iar după 15 ani cu intrării sale în activitate, nu o poate face aceasta, decât pe cale judecătorească.

Cât pentru competența și procedentul judecătorec, cele cuprinse în alineatul ultim al § 6. se referă și la aceste procese.

§ 8. Pentru timpul ce decurge până la predarea fondului religios și de instrucție la dispoziția autonomiei (§ 7.) adunarea organizatoare alege din sinul ei, sau din cercul altor 15 membri în comisiunea numită de Maj Sa pentru a supraveghea administrarea fondurilor.

§ 9. Puterea acestei legi, cu excepționarea țărilor aliate se estinde asupra întregului imperiu maghiar.

§ 10. Cu esecutarea legii se încredințează ministrul reg. ung. de culte și instrucție publică.

„Teologul“ vlădicilor uniți.

— Studiu istoric. —

De dr. Z. Păclișanu.

(Continuare.)

Intervenția această energică și seriosă a papei și a Congregației de Propaganda fide n'a avut decamdată asupra episcopului nici o influență. Dănsul a continuat lupta atât împotriva lui Aaron cât și a iezuiților cu aceeași îndârjire și statornicie. În 9 April 1747 serie lui Dănilă Pop Mardisay, provisorului domeniului episcopesc, să nu mai îngăduie lui Aaron nici un amestec în administrarea averilor vlădicești, și fiindcă se vorbește de așezarea altui iezuit în locul lui Balogh, a cărui situație devenire acum insuportabilă și astfel la sfârșitul anului 1746 a fost silit să-și părăsească slujba, poruncește să nu-l primească și să nu-l deie locuință în rezidența vlădicească.

Și de fapt locul lui Balogh, care fusese numit superior al misiunii catolice din M-Oșerheiu, a fost ocupat de iezuitul Pallevits. În 9 April 1747 Klein a scris pretopopului Blajului (Ioan Săcădate) ca împreună cu pretopopul Biei sau cu alt pretopop, și dacă se poate, și cu un laic învățat să meargă la noul teolog Pallevits și să-l întrebe, că vrea să depună jurământ de fidelitate față de el și față de episcop și promite că nu va lua nimic din venitele episcopesti? Dacă răspunsul va fi afirmativ, să-l primească și introducă în slujbă, iar dacă din răspunsul, ce-l va da, vor vedea că vrea să meargă pe urmele anteceserului său Balogh, să-l încunjure ca pe un haeresis suspectus. Tot atunci i-a peruncit lui Ioan Săcădate și pretopopului Biei, ca, după ce Aaron a scris Congregației de Propaganda fide, că teologul iezuit are mulți aderenți în cler, să scrie tuturor pretopopilor și să-i întrebe, că vreau dănsii să episcopului să i-se deie teolog iezuit, care să aivă loc în sine, să fie auditer generalis causarum, să mânănce venitele episcopesti și să părăsească pe episcop în toate părțile? Pretopopii să ceară aceeași declarație dela preoți și preoții dela popor. Cum se vede

din actele acestea, Klein pornește o uriașă agitație prin aderenții săi împotriva instituției teologului.

În vremea când episcopul să sbuciuma și mistuia în luptele acestea, papa l-a denumit pe P. P. Aaron, conform amenințării din 3 Februarie, vicar apostolic al diecezei Făgărașului, iar în 22 Aprilie 1747 Maria Teresia a dat ordin ca venitele beneficiului episcopesc să se pună sub cel mai strict sechestru, ca astfel Klein să nu mai primească nimic din ele.¹⁾ În ziua când împărăteasa lua măsurile acestea energice împotriva lui Klein, acesta trimite arhiepiscopului Viena, cardinalului Kollonits un memoriu contra instituției teologului, adăugând și decretul, prin care l-a excomunicat pe Balogh, cerându-i sprijinul. În aceeași chestie trimite la intervale scurte în 10 și 27 Maiu și 6 Iunie 1747 trei memorii cardinalului Achilli, președintelui Congregației de Propaganda fide.

Ca un rezultat al luptelor lui Klein și a mișcărilor pornite în urma lor este a se considera decretul din 18 Iunie 1747 al Mariei Teresia. Iezuitul Balogh înainte de a-și părăsi slujba de teolog, a trimis Curții vieneze un memoriu, în care pe baza experiențelor sale arată mijloacele, prin care s-ar putea consolida opera sa. Între altele propunea ca teologul să nu mai fie plătit din venitele episcopesci, ci din alt fond public. Propunerile lui Balogh au fost discutate de comisiunea aulică transilvănească în 9 Decembrie 1746, iar de conferința ministerială în 18 Iunie 1747. În aceeași zi, pe baza acestor discuții a emanat decretul amintit al împărătesei, care dispune (p. 8) ca teologul să nu mai capete plată din beneficiul episcopesc, ci pe viitor să primească dela erariu 300 fl. salar și 150 fl. pentru cai și lemne.²⁾

În 7 Iulie 1747 a răspuns și Achilli la celea trei memorii din 10 și 27 Maiu și din 6 Iunie ale lui Klein. Acestea îi face episcopului propunerea să abdică de episcopie, asigurându-i o penziune potrivită. Tot atunci i-a scris și din Viena, că dacă ar abdică de episcopie teologul iezuit va fi scos din biserică românească, spunându-i-se, că teologul a fost susținut numai din motivul, că dânsul, Klein, era suspect înaintea Curții împărătești.³⁾ Episcopul n'a răspuns deocamdată la propunerea lui Achilli, ci în 22 Iulie a scris din nou papei, cerând delăturarea iezuitului și pedepsirea lui, pentru că a îndrăznit a ocupa o parte din venitele episcopesci și a produce astfel desbinări și nemulțumiri în biserică. Se vede că în urma acestei scrisori i-a făcut și din partea papei propunerea de-a abdică, și de aceea Klein răspunde în 21 August, arătând și condițiile, pe lângă care ar fi inclinat a renunța la episcopie și anume: garantarea alegerii libere a urmașului său, scoaterea iezuitului din biserică română, restituirea venitelor episcopesci folosite de ei și a pagubelor avute în urma intrigilor lor. Pe seama ca episcopul a cerut numai dreptul de liberă mișcare, adică dreptul de-a putea merge ori când ori unde.

(Va urma).

¹⁾ Bunea o. cit. p. 186 și 215.

²⁾ Bunea o. cit. p. 216—18.

³⁾ Scrisoarea din 29 Iulie către Silvestru Kaliani: >Promissum est Viennae quod ne resignatura jesuita ale episcopatu ammouendus sit, qui ideo positus sit, quod ego suspectus sim quia contra reginam tumultum suscitavi.<

Chestia păcii după presă. După schițarea punctelor de pace la conferința din Brest-Litowsk din partea delegațiilor puterilor centrale și a Rusiei lumea așteaptă, cu o nerăbdare explicabilă, declarația celorlalte state ale ententei. De aci va rezulta sau curmarea războiului, sau continuarea lui, până când unei dintre adversari va fi alinit, fără multe tratative, să se supună la condițiile oferite de învingător. Ententa se va declara până în ziua de 4 Ianuarie. Un nou period formează datul acesta în istoria actualului războiu. La caz când guvernul bolșevic din Rusia a stabilit punctele de pace în consultare și înțelegere cu guvernele ententei, ne putem aștepta la pace generală. Altcum se prezintă viitorul în cazul când guvernul rusesc a formulat punctele de pace fără inspirația puterilor aliate ei.

Ziarele adăc știri semi-oficiale, din cari apare, că ententa nu consideră de sincere pornirile de pace a puterilor centrale concretizate în punctele dela conferința din Brest-Litowsk.

Ministrul de externe al Franței, Pichon și presa engleză, dau alarmă, că mai întâiu trebuiesc învinse puterile centrale, căci numai după aceea să poată vorbi de pace. În cercările diplomaților statelor neutrale, după cum se anunță din Haga, se afirmă, că cabinetul lui Lloyd George nu va accepta de temei al tratativelor condițiile statelor în Brest-Litowsk. Anglia, Statele-Unite și Franța aliate, vor continua războiul.

În general, din atitudinea presei dușmane apare, că statele ententei nu se vor alătura la punctele de pace, edate în Brest-Litowsk.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 31 Decembrie. Frontul ostic: Armistițiu.

Frontul italian. Eri după amiază infanteria franceză, după pregătiri puternice de artilerie și mine de aruncat, a atacat pozițiile noastre de pe Monte Tomba. După lupte grele dușmanului i-a succes să pătrundă pe unele secțiuni în pozițiile noastre. Contra dispozițiile noastre sunt în decurgere.

În apus divizii engleze au dat asalt spre nord de Boesinghe-Standen sub scutul unei canonade puternice. Au fost respinse de ostașii apărători de tolcere cari au făcut câțiva prizonieri. La Becellaire dușmanul în decursul zilei a înăsprit focul de artilerie. La

Hulluch și Lens s'au dat lupte violente cu granate. Spre sud de Graincourt am respins în lupte apropiate o escadă dușmană. Trupele de asalt aparținătoare de Hannover, Oldenburg și Brand schweig cu un atac circumspect a luat în stăpânire primele tranșee engleze spre sud de Marovins. Divizia dela Rin cu asalt au ocupat spre sud de Vacquerie unele părți din tranșeele engleze. Dușmanul după mai multe contraatacuri date cu pierderi imense, în parte a recucerit teritoriul pierdut. Am făcut prizonieri 10 ofițeri și 365 ostași. Pe termenii de vest dela Maas și Ornes lupte vivace de artilerie. Luptele s'au înăsprit pe terri vestici dela Mosel.

Între Vardar și Doiran și la Doiran au fost lupte violente de artilerie.

Informațiuni.

Contele Apponyi greu bolnav. De la Budapesta se depezează, că ministrul de cultură și instrucție, contele Apponyi de câteva zile suferă de influență. În timpul din urmă morbul s'a agravat încât medicul de casă a prescris pacientului să rămână în pat mai mult timp.

Bibliografie.

A apărut:

DIN RĂZBOIU.

— Versuri și cântece. —

Numărul 2 din „CĂRȚILE RĂZBOIULUI”. Intocmite de A. Melin.

În această carte, care cuprinde trei coșule de tipar, sunt adunate cântace și versuri născute în anul războiului și încheiate în forma unei scrisori dela „bătăie”, alcătuit astfel un întreg rezumat. Se dau în linii mari întâmplările războiului dela început până astăzi, înțelegându-se de momente deosebite, cum au putut să impresioneze sufletul sâtenului plecat la eastă.

Din cuprins însemnă: Începutul războiului. — Plecarea din sat. — În tenc, spre graniță. — Cântecul cătanelor, cântecul tencului, cântecul maicelor, rămas bun. — Lupta la Sârbia. — Lupta în Galiția. — Bravura dela Ivaagorod. — Dorul glotașului. — Visul unui căpășar rănit. — Versul rezervistului. — Rugăciunea cătanelor. — În tabără Tirolului. — Versul păcii.

Broșura are ca învâlcă o copertă artistică lucrată de profesorul-pictor Ft. O. Domaș. Prețul 50 fileri.

De vânzare la „Librăria Seminarială din Blaj—Balázsfalva și la toate librăriile”.

Din lipsă de hârtie s'au tipărit exemplare puține!

Posta Administrației.

Am primit abonamentul dela armătorii: Berind solvit pe 1/7 1913—1/7 1917. — Asinip solvit pe 1917. — Betekkados solvit până în 1/4 1917. — Tasnád solvit pe 1917. — Cristollul mare solvit pe 20/7 1912—20/3 1914. — Belleen solvit până în 1/4 1917.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

Ioan Suciu